MINISTERSTVO
ŽIVOTNÉHO PROSTREDIA
SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Ján Budaj
minister životného prostredia
Slovenskej republiky

Bratislava, 20.november 2020
č. sp.: 10586/2020-1.1
číslo: 44658/2020

R o z h o d n u t i e

Podľa § 61 v spojení s § 59 ods. 1 a 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov a na návrh Osobitnej komisie ministra životného prostredia Slovenskej republiky pre konanie vo veciach rozkladov vo veciach posudzovania vplyvov na životné prostredie

zamietam

rozklad občianskeho združenia Združenie domových samospráv, Rovniankova 14, 851 02 Bratislava, IČO: 31820174 zo dňa 15. 06. 2020 a rozklad Miroslava Chyláka, bytom Cesta do Rudiny 695, 024 01 Kysucké Nové Mesto zo dňa 03. 07. 2020 podané proti rozhodnutiu Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, odboru posudzovania vplyvov na životné prostredie č. 6998/2020-1.7/rc-R zo dňa 09 06. 2020 vydanému v zisťovacom konaní, ktorým ako ústredný orgán štátnej správy starostlivosti o životné prostredie podľa § 1 ods. 1 písm. a) a § 2 ods. 1 písm. c) zákona č. 525/2003 Z. z. o štátnej správe starostlivosti o životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ako správny orgán podľa § 1 ods. 2 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov a ako príslušný orgán podľa § 3 písm. k) a § 54 ods. 2 písm. f) zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov rozhodlo podľa § 46 a § 47 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov a § 29 zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov na základe oznámenia o zmene navrhovanej činnosti predloženého navrhovateľom Národná diaľničná spoločnosť, a.s., Dúbravská cesta 14, 841 04 Bratislava, IČO: 35 919 001, že zmena navrhovanej činnosti **„Diaľnica D3 Žilina (Brodno) – Kysucké Nové Mesto, privádzač“** sa nebude posudzovať podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov

a

rozhodnutie Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky,
odboru posudzovania vplyvov na životné prostredie
č. 6998/2020-1.7/rc-R zo dňa 09. 06. 2020
potvrdzujem.

Odôvodnenie:

Dňa 30. 03. 2020 navrhovateľ Národná diaľničná spoločnosť, a.s., Dúbravská cesta 14, 841 04 Bratislava, (ďalej ako „navrhovateľ“) doručil na Ministerstvo životného prostredia, odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie (ďalej ako „ministerstvo“) v súlade s § 18 ods. 2 písm. c) a podľa § 29 ods. 1 písm. b) zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej ako „zákon č. 24/2006 Z. z.“) oznámenie o zmene navrhovanej činnosti „**Diaľnica D3 Žilina (Brodno) – Kysucké Nové Mesto, privádzač**“, vypracované podľa Prílohy č. 8a k zákonu č. 24/2006 Z. z. (ďalej ako „oznámenie o zmene“, prípadne „zmena navrhovanej činnosti“).

Ministerstvo listom č. 6998/2020-1.7/rc, 16288/2020 zo dňa 31. 03. 2020 upovedomilo dotknuté obce, dotknuté orgány, povoľujúce orgány, rezortný orgán a všetkých známych účastníkov konania, že dňom doručenia oznámenia o zmene navrhovanej činnosti začalo podľa § 18 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej ako „správny poriadok“) správne konanie vo veci posudzovania predpokladaných vplyvov zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie. Zároveň týmto listom zaslalo podľa § 29 ods. 6 zákona č. 24/2006 Z. z. informáciu o oznámení o zmene navrhovanej činnosti a vyzvalo ich zaujatie stanoviska podľa § 29 ods. 9 zákona č. 24/2006 Z. z. najneskôr do 10 pracovných dní od doručenia tohto upovedomenia. Ministerstvo dotknuté obce upozornilo, že majú podľa § 29 ods. 8 zákona č. 24/2006 Z. z. do troch pracovných dní od doručenia oznámenia o zmene informovať o jej doručení verejnosť prostredníctvom úradnej tabule a na svojom webovom sídle, ak ho majú zriadené a zároveň verejnosť informovať, kde a kedy možno do oznámenia o zmene nahliadnuť. Zároveň dotknutá obec uvedie, v akej lehote môže verejnosť podávať pripomienky a označí miesto, kde sa môžu podávať. Ministerstvo zároveň dotknuté obce požiadalo, aby zabezpečili sprístupnenie oznámenia o navrhovanej činnosti najmenej 10 pracovných dní od zverejnenia uvedených informácií.

Informáciu a text oznámenia o zmene navrhovanej činnosti ministerstvo zverejnilo dňa 31. 03. 2020 na svojom webovom sídle, na adrese:

https://www.enviroportal.sk/sk/eia/detail/dialnica-d3-zilina-brodno-kysucke-nove-mesto-privadzac

Cieľom stavby je výstavba privádzača za účelom odľahčenia existujúceho vstupu do Kysuckého Nového Mesta v obci Radoľa, pričom existujúca úrovňová križovatka ciest I/11 a III/2052 je kapacitne nevyhovujúca, čo spôsobuje rozsiahle dopravné problémy.

Stavba privádzača sa pripravuje ako samostatná ucelená časť napojenia Kysuckého Nového Mesta na cestu I/11 a po dobudovaní diaľnice D3 cez mimoúrovňovú križovatku

Kysucké Nové Mesto - juh napojenie aj na diaľnicu D3. Privádzač je pripojený úrovňovou križovatkou k ceste I/11, ktorú následne mimoúrovňovo križuje. Ďalej križuje rieku Kysucu, pripravovanú diaľnicu D3 mimoúrovňovou križovatkou Kysucké Nové Mesto - juh, úrovňovou okružnou križovatkou existujúcu cestu III/2095 a trať č. 127 Železníc Slovenskej republiky Žilina – Kysucké Nové Mesto. Úrovňovo sa pripája na existujúcu miestnu (účelovú) komunikáciu v blízkosti areálu spoločnosti Schaeffler Slovensko s.r.o. Prepojenie je navrhnuté v šírkovom usporiadaní kategórie C 9,5/60 a dĺžka trasy prepojenia je 1358,8 m.

Predmetom konania sú 3 zmeny navrhovanej činnosti.

Zmena č. 1 bola vyvolaná požiadavkami správcu toku, ktorým je Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., odštepný závod Piešťany, na zámenu priepustu na stavebnom objekte 376-00 Úprava Dolinského potoka za mostný objekt z dôvodu zabezpečenia prevedenia prietokov storočnej vody - Q_{100} popod privádzač. Z uvedeného dôvodu došlo k úprave nivelety privádzača (stavebný objekt 113 Prepojenie ciest I/11 a MK v Kysuckom Novom Meste) na konci úseku (zvýšenie) o 0,2 m.

Zmena č. 2 bola vyvolaná aktualizáciou hlukovej štúdie, na základe ktorej bol aj upravený stavebný objekt 305 Protihluková stena na prepojení ciest I/11 a MK vľavo na dĺžku 435 m a výšku 3-5,5 m protihlukovej steny.

Zmena č. 3 bola vyvolaná požiadavkami správcu toku, ktorým je Slovenský vodohospodársky podnik, š. p., odštepný závod Piešťany, na zámenu priepustu na stavebnom objekte 376 Úprava Dolinského potoka za mostný objekt 376.1 Premostenie Dolinského potoka z dôvodu zabezpečenia prevedenia prietokov storočnej vody Q_{100} popod privádzač. Mostný objekt je navrhnutý ako jednootvorová mostná konštrukcia, pozostávajúca z prefabrikovaného rámu, ktorý je uložený v kapse základu, podopretom na pilótach. Dĺžka úpravy potoka ostáva bez zmeny.

Základné údaje o moste:

- Dĺžka premostenia: 9,0 m;
- Dĺžka nosnej konštrukcie: 9,8 m;
- Dĺžka mosta: 9,8 m;
- Šírka mosta: 32,6 m.

K oznámeniu o zmene boli v stanovenej lehote doručené 3 stanoviská.

Ministerstvo listom č. 6998/2020-1.7/rc, 19514/2020 zo dňa 27. 04. 2020 upovedomilo účastníkov konania o predĺžení lehoty na vydanie rozhodnutia v lehote 60 dní od doručenia oznámenia o zmene navrhovanej činnosti na ministerstvo.

Listom č. 6998/2020-1.7/rc, 19539/2020 zo dňa 27. 04. 2020 ministerstvo upovedomilo o podkladoch rozhodnutia a podľa § 33 ods. 2 správneho poriadku oznámilo, že účastníci konania a zúčastnené osoby majú možnosť sa pred vydaním rozhodnutia vyjadriť k jeho podkladom i k spôsobu ich zistenia, prípadne navrhnúť ich doplnenie, a to do 7 pracovných dní od doručenia tohto upovedomenia.

Ministerstvo pri rozhodovaní o tom, či sa navrhovaná činnosť bude posudzovať podľa zákona č. 24/2006 Z. z., vrátane dokumentácie oznámenia o zmene, aplikovalo primerane aj

kritériá pre zisťovacie konanie uvedené v prílohe č. 10 zákona č. 24/2006 Z. z., pričom prihliadalo aj na doručené stanoviská.

Na základe preskúmania a zhodnotenia predloženého oznámenia o zmene navrhovanej činnosti, vyjadrení orgánov štátnej správy a doručených stanovísk ministerstvo vydalo dňa 09. 06. 2020 rozhodnutie v zisťovacom konaní č. 6998/2020-1.7/rc-R, v ktorom rozhodlo, že zmena navrhovanej činnosti sa nebude posudzovať podľa zákona č. 24/2006 Z. z. (ďalej ako „rozhodnutie“).

V súlade s ustanovením § 29 ods. 13 zákona č. 24/2006 Z. z. ministerstvo určilo nasledovné podmienky na eliminovanie alebo zmiernenie vplyvu zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie:

• Počas výstavby vykonať monitoring vplyvov stavby „Diaľnica D3 Žilina (Brodno) – Kysucké Nové Mesto, privádzač“ na životné prostredie pre oblasti hluk, vibrácie a technická seizmicita; Strana č. 2 rozhodnutia vydaného v zisťovacom konaní č. 6998/2020-1.7/rc-R zo dňa 09. 06. 2020

• Po realizácii stavby je nutné vykonať objektivizáciu expozície obyvateľov a ich prostredia hluku, vibráciám a technickej seizmicity. Objektivizáciu expozície obyvateľov a ich prostredia hluku, infrazvuku a vibráciám môžu vykonávať len osoby odborne spôsobilé na činnosť podľa §15 ods.1 písm. a) a ktoré sú držiteľom osvedčenia o akreditácii podľa § 16 ods. 4 písm. b) v zmysle zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane a podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov;

• Po realizácii stavby je nutné meraním overiť reálny účinok protihlukových stien z pohľadu zníženia hlukovej záťaže v dotknutom okolí posudzovanej komunikácie:

o Merania odrazivých vlastností protihlukových stien v mieste umiestnenia (in-situ) podľa postupu - Skúšobná metóda (Far field) určovanie odrazivosti protihlukových stien.

o Akreditované merania vloženého útlmu protihlukových stien v mieste umiestnenia (in-situ) STN ISO 10847 Akustika a stanovenie vloženého útlmu vonkajších protihlukových bariér všetkých typov na mieste trvalého uloženia (in-situ).

• Ak sa na základe objektivizácie expozície obyvateľov a ich prostredia hluku, vibráciám a technickej seizmicity preukáže neúčinnosť navrhovaných protihlukových opatrení, je potrebné prijať ďalšie individuálne opatrenia (napr. dodatočné vegetačné úpravy, na objektoch výmena okien so štrbinovým vetraním, fasádne úpravy a pod.), v odôvodnených prípadoch pristúpiť k odškodneniu, resp. sanácii objektov v dôsledku nemožnosti zníženia existujúcej hlukovej záťaže;

• Pri výstavbe zabezpečiť maximálnu ochranu okolitej vegetácie, minimalizovať nevyhnutný manipulačný priestor a zostávajúcu vzrastlú zeleň zabezpečiť pred poškodením;

• Počas výstavby budú prístupové cesty konštrukčne riešené ako spevnené, vynášanie blata a prachu z nespevnených plôch na spevnené bude minimalizované čistením kolies;

• Prístupové cesty pravidelne zbavovať prachu oplachom alebo zametaním;

• Obmedziť rýchlosť vozidiel na prístupových cestách;

• Po skončení výstavy diaľnice uviesť do pôvodného stavu všetky komunikácie (aj účelové), ktoré boli využívané počas výstavby.

Proti rozhodnutiu bol dňa 15. 06. 2020 podaný rozklad občianskeho združenia Združenie domových samospráv, Rovniankova 14, 851 02 Bratislava, IČO: 31820174 (ďalej ako „podávateľ rozkladu č. 1“) a dňa 03. 07. 2020 rozklad Mirsolava Chyláka, Cesta do Rudiny 695, 024 01 Kysucké Nové Mesto (ďalej ako „podávateľ rozkladu č. 2“).

Podávateľ rozkladu č. 1 uvádza ako dôvod podania rozkladu nasledujúce skutočnosti:

1. Ak úrad neakceptuje návrhy podávateľa rozkladu, musí určiť iné – vo výsledku porovnateľné alebo účinnejšie environmentálne opatrenia (§ 29 ods. 3 a ods. 13 zákona č. 24/2006 Z. z.) a svoj výber opatrení náležite zdôvodniť (§ 20a zákona č. 24/2006 Z. z.).
2. Úrad nesprávne aplikuje § 63 zákona č. 24/2006 Z. z. o konzultáciách.
3. V dôsledku absencie konzultácie tak bolo upreté verejnosti, aby mohla podľa § 29 ods. 3 zákona č. 24/2006 Z. z. ovplyvniť rozhodnutie čo do podmienok rozhodnutia podľa poslednej vety § 23 ods. 13 resp. § 37 ods. 5 zákona č. 24/2006 Z. z..
4. Žiada, aby doplňujúce dokazovanie podľa § 56 Správneho poriadku obsiahlo aj realizovanie konzultácie podľa § 63 resp. § 65g zákona č. 24/2006 Z .z a v závislosti od záveru konzultácie bolo zmenené aj rozhodnutie a to doplnením podmienok v zmysle záverov konzultácie.

Podávateľ rozkladu č. 2 uvádza ako dôvod podania rozkladu nasledujúce skutočnosti (v skrátenom znení):

1. Námietka neúčinnosti navrhnutých protihlukových stien;
2. Námietka neúčinnosti navrhnutých individuálnych protihlukových opatrení;
3. Námietka neúčinnosti navrhnutých opatrení pri výstavbe.

Zároveň podávateľ rozkladu č. 2 požadoval znovuposúdenie zdravotných rizík vyplývajúcich z výstavby zmeny navrhovanej činnosti na životné prostredie a zváženie odškodnenia, resp. sanácie jeho obydlia.

Ministerstvo listom č. 6998/2020-1.7/rc, 35049/2020 zo dňa 17. 07. 2020 upovedomilo podľa § 56 správneho poriadku ostatných účastníkov konania o obsahu podaných rozkladov a vyzvalo ich, aby sa k nim vyjadrili do 5 pracovných dní od doručenia tejto výzvy.

K podaným rozkladom zaslal svoje stanovisko navrhovateľ, a to listom č. 6998, 5726/58553/30103/2020 zo dňa 22. 07. 2020, pričom sa nestotožňuje s dôvodmi uvedenými v podaných rozkladoch a považuje ich za neopodstatnené.

Ministerstvo listom č. 6998/2020-1.7/rc, 41392/2020 zo dňa 20. 08. 2020 predložilo napadnuté rozhodnutie, podané rozklady, ako aj príslušný spisový materiál v zmysle § 61 ods. 3 a § 57 ods. 2 správneho poriadku ministrovi životného prostredia Slovenskej republiky (ďalej aj ako „odvolací orgán“) na rozhodnutie o odvolaní.

Odvolací orgán po preskúmaní podaných rozkladov zistil, že spĺňajú podmienky podľa správneho poriadku na začatie konania o rozklade a rozklady boli podané včas a oprávnenými osobami.

Odvolací orgán v súlade s § 59 ods. 1 správneho poriadku preskúmal napadnuté rozhodnutie ministerstva v celom rozsahu a **k podaným rozkladom zaujal nasledujúce stanovisko:**

K bodu 1) podávateľa rozkladu č. 1 odvolací orgán uvádza: Nakoľko sa podávateľ rozkladu nevyjadril v rámci zisťovacieho konania podaním stanoviska k zmene navrhovanej činnosti, prvostupňový orgán sa nemohol vyjadriť k jeho návrhom a požiadavkám.

K bodom 2) až 4) podávateľa rozkladu č. 1, teda k námietke nevykonania ústneho pojednávania a konzultácií, ako aj k požiadavke doplňujúceho dokazovania vo forme ústnych konzultácií počas odvolacieho konania, uvádza odvolací orgán nasledovné. Zákon č. 24/2006 Z. z. umožňuje, aby boli počas celého procesu posudzovania vplyvov na životné prostredie vykonané konzultácie v súlade s ust. § 63 zákona č. 24/2006 Z. z. Zákon č. 24/2006 Z. z. však nešpecifikuje spôsob a formu realizácie takýchto konzultácií. Konzultácie môžu byť realizované písomnou alebo ústnou formou. V tomto prejednávanom prípade z administratívneho spisu vyplýva, že ministerstvo umožnilo v tomto konaní vykonať písomné konzultácie, a to najmä prostredníctvom ust. § 24 ods. 3 zákona č. 24/2006 Z. z. a § 33 ods. 2 správneho poriadku, t. j. možnosť zaslať písomné odôvodnené stanovisko, ako aj vyjadrenie k predmetným zmenám navrhovanej činnosti. Odvolací orgán preto zastáva názor, že prvostupňový orgán svojím postupom v konaní nijakým spôsobom neporušil ust. § 63 zákona č. 24/2006 Z. z. a účastníkom konania, vrátane podávateľa rozkladu č. 1, nebolo znemožnené realizovať konzultácie vo vzťahu k prejednávanej veci.

K bodom 1) až 3) podávateľa rozkladu č. 2 odvolací orgán uvádza: Príspevok hluku z navrhovanej zmeny činnosti vyvolá v súvisiacom vonkajšom prostredí nárast ku existujúcemu hluku o menej ako $\Delta L = 1$ dB, a preto ovplyvní minimálne existujúcu akustickú situáciu. Ministerstvo v tejto súvislosti poukazuje aj na stanovisko Ministerstva dopravy a výstavby Slovenskej republiky, útvaru vedúceho hygienika rezortu, oddelenia oblastného hygienika Žilina, ktorý ako príslušný orgán podľa § 3 ods. 1 písm. f), ods. 2 písm. b) a § 7 písm. e) zákona č. 355/2007 Z. z. o ochrane, podpore a rozvoji verejného zdravia a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov súhlasí so zmenou navrhovanej činnosti za podmienok realizácie, ktoré ministerstvo uviedlo vo výrokovej časti svojho rozhodnutia. Námietky na neúčinnosť navrhnutých opatrení sú subjektívneho charakteru. Navrhovateľ je povinný realizovať monitoring jednotlivých zložiek životného prostredia odborne spôsobilou osobou počas výstavby a pri prevádzke zmeny navrhovanej činnosti. Ministerstvo uvedením podmienok realizácie v samotnom rozhodnutí, najmä podmienky, cit: „Ak sa na základe objektivizácie expozície obyvateľov a ich prostredia hluku, vibráciám a technickej seizmicity preukáže neúčinnosť navrhovaných protihlukových opatrení, je potrebné prijať ďalšie individuálne opatrenia (napr. dodatočné vegetačné úpravy, na objektoch výmena okien so štrbinovým vetraním, fasádne úpravy a pod.), v odôvodnených prípadoch pristúpiť k odškodneniu, resp. sanácii objektov v dôsledku nemožnosti zníženia existujúcej hlukovej záťaže“; akceptovalo pripomienky podávateľa rozkladu č.2 v plnom rozsahu.

K požiadavke na znovuposúdenie zdravotných rizík, vyplývajúcich zo zmeny navrhovanej činnosti, odvolací orgán uvádza, že nezistil dôvod na nové posúdenie zdravotných rizík v rámci zisťovacieho konania kde sa hlukovou štúdiou nepreukázal významný negatívny vplyv na zdravie a má za to, že realizácia zmeny navrhovanej činnosti nepredstavuje taký zásah do životného prostredia, ktorý by v značnej miere ohrozoval zdravie obyvateľov. Celkovo možno hodnotiť, že zmena navrhovanej činnosti je pre obyvateľstvo v území prijateľná, realizovateľná a porovnateľná s posudzovaným stavom.

Odvolací orgán záverom poukazuje na skutočnosť, že prvostupňové ako aj druhostupňové rozhodnutie tvoria jeden celok, z čoho vyplýva, že druhostupňový správny orgán, pokiaľ má za preukázané, že neexistujú rozpory v dôkazoch a že bol prvostupňovým orgánom dostatočne zistený skutkový stav tak, ako je tomu v tomto prípade, sa môže stotožniť a poukázať na obsah prvostupňového správneho rozhodnutia, ktoré považuje za vecne správne.

Na základe vyššie uvedeného, po preskúmaní rozkladmi napadnutého rozhodnutia a príslušnej spisovej dokumentácie konštatujem, že v uvedenej veci bolo potrebné rozhodnúť tak, ako sa uvádza vo výroku tohto rozhodnutia.

Poučenie:

Proti tomuto rozhodnutiu sa v zmysle § 61 ods. 2 správneho poriadku nemožno odvolať. Toto rozhodnutie je preskúmateľné súdom.

Ján Budaj
minister životného prostredia
Slovenskej republiky

Doručuje sa:

1. Národná diaľničná spoločnosť, a. s., Dúbravská cesta 14, 841 04 Bratislava
2. Miroslav Chylák, Cesta do Rudiny 695, 024 01 Kysucké Nové Mesto
3. Združenie domových samospráv, Rovniankova 14, 851 02 Bratislava
4. Mesto Kysucké Nové Mesto, Mestský úrad, Námestie slobody 94, 024 01 Kysucké Nové Mesto
5. Obec Radoľa, Obecný úrad, Vadičovská cesta 4, 023 36 Radoľa

Na vedomie:

1. Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, sekcia cestnej dopravy a pozemných komunikácií, Námestie slobody 6, P.O. Box 100, 810 05 Bratislava 15
2. Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, útvar vedúceho hygienika rezortu, Námestie slobody 6, P.O. Box 100, 810 05 Bratislava
3. Ministerstvo dopravy a výstavby Slovenskej republiky, odbor cestnej infraštruktúry, Nám. slobody 6, P.O. BOX 100, 810 05 Bratislava 15
4. Úrad Žilinského samosprávneho kraja, Komenského 48, 011 09 Žilina
5. Krajský pamiatkový úrad Žilina, Mariánske nám.19, 010 01 Žilina
6. Krajské riaditeľstvo Hasičského a záchranného zboru v Žiline, Námestie požiarnikov 1, 010 01 Žilina
7. Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky, Sekcia environmentálneho hodnotenia a odpadového hospodárstva, Odbor posudzovania vplyvov na životné prostredie, TU